

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ DERSİNİN AMAÇLARINA YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Bülent AKBABA

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özet

Bu çalışmada, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini Gazi Üniversitesi'nin 8 Fakültesinde (Gazi Eğitim, Hukuk, İktisadi ve İdari Bilimler, Tıp, Mühendislik ve Mimarlık, Dış Hekimliği, Mesleki Eğitim ve Fen Edebiyat Fakültesi) öğrenim gören 1350 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada likert tipi ölçek kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algı düzeyleri oldukça yüksektir. Bununla birlikte öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algılarında süper liseden mezun olan öğrenciler ile meslek lisesinden mezun olanlar arasında süper liseden mezun olanlar lehine; Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görenler ile Tıp Fakültesi'nde öğrenim görenler arasında ise Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görenler lehine farklılık olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, amaçlar, öğrenci görüşleri

STUDENT OPINIONS ON THE OBJECTIVES OF THE ATATÜRK PRINCIPLES AND REVOLUTIONS COURSE

Abstract

In this study, the perceptions of the Gazi University students of the Atatürk Principles and Revolution History Course objectives were aimed to be identified. The sample of this research is chosen from the 1350 students studying in the 8 faculty (Gazi Faculty of Education, Law, Sciences of Administrative and Economics, Medicine, Engineering and Architectonics, Dentistry, Vocational Education and Art and Literature) of Gazi University. A Likert type of scale has been used. According to the findings of the research, the perception level of the students to the Atatürk Principles and Revolution History Course objectives were high. Besides, the perception level towards the Atatürk Principles and Revolution History Course objectives of the students from the Super Lycee and Vocational Lycee graduates was a difference in the favour of Super Lycee; in the students studying in the Education Faculty and Faculty of Medicine there was a difference in the favour of the Education Faculty students.

Keywords: Atatürk Principles and Revolution History, objectives, student views

Eğitim sistemi içerisinde, eğitim yoluyla siyasal değerlerin aktarımı, bu değerlerin geliştirilmesi ve vatandaşlık bilincinin kazandırılması konusunda sosyal bilimler etkin bir rol oynar. Bu çerçevede sosyal bilgiler, tarih ve vatandaşlık bilgisi dersleri ülkelerin siyasal felsefelerine bağlı olarak eğitimin siyasal karakterli amaçlarının gerçekleştirilmesinde önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Dünyada olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin insan yetiştirme düzeni içerisinde ulusal kimliğin şekillenmesinde tarih alanı önemli bir işlevi yerine getirmektedir (Yılmaz, 2006). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi eğitimi de böyle bir siyasal toplumsallaştırma sürecini ön görmektedir (Kalaycıoğlu, 1985). İnkılâp Tarihi derslerinin ortaya çıkmasında üç önemli faktör göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki, 1930'lu yıllarda, yeni bir anlayışla yeniden kurgulanmaya başlayan tarih biliminin bir parçası olarak ortaya çıkan İnkılâp Tarihi düşüncesidir. İkincisi İnkılâp tarihinin vatandaşlık eğitiminin bir parçası olarak yüklendiği doğal işlevdir. İnkılâp Tarihi dersinin ortaya çıkma aşaması üç etkiden sonucusu, bu disiplinin uluslararası düzeyde, karşılaştırılmalı bir "inkılâp tarihi" olarak sunulması düşüncesidir. En çok üniversite düzeyinde gerçekleşen bu tarz, denilebilir ki, tarihten çok sosyoloji ve siyaset bilim ile ilgilidir. Bu tür İnkılâp tarihi öğretiminin amacı, "Avrupa'da yükselen totaliter rejimlere karşı gençliğimizi korumak" olarak formüle edilebilir (Safran, 1998).

Orta Öğretim Kurumları "T.C. İnkılâp Tarihi" müfredat programı ile yüksek öğretim kurumlarının "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" müfredat programlarında önde gelen amaç, "Atatürkçülüğü benimseterek Atatürk'ün dünya görüşünü ve düşüncelerini kavratmak" olarak yer alır. Programlara göre Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinde temel Atatürk ve Türk İnkılâbı olacaktır. Türk Millî Eğitimi'nin amaçlarının gerçekleştirilmesinde büyük yeri ve önemi olan bu dersin konuları işlenirken; öğrencilere süratle değişerek karmaşık hâle gelen yurt ve dünya sorunları karşısında, ihtiyaç duyulan gerekli bilgi ve anlayışın, olumlu davranışların kazandırılması ve geliştirilmesinde başlıca kaynağın Atatürkçülük olduğu kavratılacaktır (Aksoy, 2003). Dersin ilk amacına uygun olarak gençlere Türkiye Cumhuriyeti'nin hangi şartlarda kurulduğunu anlatabilmek ve bu cumhuriyeti yaşatabilmek için Cumhuriyetin kurucusu olan Atatürk'ün ortaya koyduğu ilke ve inkılâplarını tanıtmak ve bunları değerlendirmek, Türk gençliğinin Cumhuriyetine ve devletine sahip çıkmasını sağlayacaktır (İzgi, 1985: 22). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin temel özellikleri; Türk inkılâbının isabetli bir yorumunu yapmak, Türk inkılâbının bilinçli kılınmasını sağlamak, Türk inkılâbının heyecanını yeni kuşaklara aktarmak, bağımsızlığı, çağdaşlaşmayı, demokrasiye geçişi temel almak, sömürgecilikten kurtarıcı bir karaktere sahip olmak, geçerli ve güvenilir bir gelişme anlayışına dayanmak, çağdaşlaşma gayretlerine ışık tutmak ve geleceği aydınlatmaktır (Cihan, 1985). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi ile genel olarak gençlerde Türk inkılâbının temel felsefesine, Cumhuriyet rejimine ve Atatürk ilke ve inkılâplarına yönelik olumlu tutum kazandırmak hedeflenmektedir (Safran, 2004: 112).

Yüksek öğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin kökeni 1925 yılında verilen "İhtilaller Tarihi" dersine kadar götürülebilir. Ankara Adliye Hukuk Mektebi'nde bu adla verilen dersin amacı Türk inkılâbının özelliklerini anlatmak ve kendisinden önce yapılan inkılâp hareketleriyle karşılaştırmalı bir biçimde incelemektir. Dersin düzenli olarak üniversitelerde okutulmaya başlanması ise 1933 yılında İstanbul

Üniversitesi bünyesinde İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nün kurulması ile gerçekleştirilmiştir (Doğaner, 2005: 281). Bu dersin 1930'lu yıllarda, sıcağı sıcağına verilmek istendiği ve bunun inkılâpları yaşayan kişi ve kadrolarca yürütüldüğü bilinmektedir. Türk inkılâbının üniversiteler düzeyinde verilmiş sebebi, o aşamada İnkılâp karşıtı güçlere karşı uyanık olmak, Avrupa'da yükselen totaliter rejimlere karşı gençliğimizi korumak ve onları Cumhuriyet ideallerine bağlamak, Cumhuriyetin gündeme getirdiği inkılâp ya da devrim anlayışını onlara benimsetmektir (Toprak, 1997; Hatipoğlu, 2004). Bu dersin başladığı dönemden beri Türkiye'de darboğazlardan geçildikçe, siyasal dalgalanmalar oldukça, gençliğin Atatürk ilkelerinden, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerinden uzaklaşmakta olduğu gündeme getirilmiştir. Bu darboğazların neden gerçekleştiği üzerinde durulmuştur ve bunun da bir çaresi olarak İnkılâp Tarihi derslerinin daha güzel bir şekilde ele alınması, bunların daha iyi özümsemesi, bu dersi iyi kavramış bir gençlik yetiştirilmesi için planlar yapılmıştır (Akgün, 2004: 15). Türk Devrim Tarihi, ya da 1980'li yılların başlarından günümüze dek kullanılagelen resmi söylemle, orta öğretimde "Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük", yüksek öğretimde "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" adıyla anılan dersler; ulusal bağımsızlık savaşı sonucu kurulan yeni devletin ideolojik örgüsünü, topluma benimseterek yayma projesinin bir aracı olarak ortaya çıkmıştır. Türk Devrimi ile birlikte kurulan yeni rejimin, sağlam temeller üzerinde yükselmesi, her şeyden önce, getirmiş olduğu siyasal ve toplumsal yaşam biçimini benimsemiş bireylerin varlığına bağlıydı. Bu yüzden devrimi gerçekleştiren önder kadro, bir yandan sosyo-ekonomik ve siyasal yapısını kurarak bu yapının düzenli bir şekilde akışını sağlayacak olan örgütsel dokuyu oluşturma uğraşı verirken, diğer yandan da bu yeni rejimin topluma benimsetilmesi yolunda bir dizi girişimde bulunmuştur (Aslan, 1998: 305). Bu girişimlerden en önemli bir tanesi de yeni kurulan cumhuriyetin ve yapılan inkılâpların temel felsefesinin üniversitede öğrenim gören bireylere aktarılmasıdır. Bu amaçla üniversitelerde Türk İnkılâp Tarihi dersleri anlatılmış, bu dersin öğretimi ve bu alanın bilimsel alt yapısının kurulması amacıyla İnkılâp Tarihi Enstitüleri açılmıştır. 1971 yılında Unesco Milli Komisyonu tarafından Sosyal ve Beşeri Bilimler Komitesi'ne yaptırılan üniversiteler düzeyindeki araştırmada inkılâp tarihi derslerinin amaçları netleştirilmeye çalışılmıştır. Araştırmada sorulan "devrim tarihinin amacı nedir" sorusuna verilen cevaplar şu şekildedir:

- Yeni kuşaklara Atatürk ilkelerini tanıtmak,
- Yeni kuşaklara Atatürk ilkelerini benimsetmek,
- Atatürk İlkelerini yeni koşullara göre uyarlamak,
- Atatürk devrimlerini çağdaş devrimlerle kıyaslamak,
- Zararlı ideolojilerle mücadele gücü sağlamak,
- Sosyal adaleti gerçekleştirecek gençleri yetiştirmek,
- Millî şuur ve benliği sağlamak, özgür ve bağımsız, aşırı sağ ve sol akımlardan uzak yaşamak,
- Türk tarihinde geriye doğru uzanan dönemlerde düzenleyici ve yenileştirici hareketleri de tanıtarak milli tarihimizden gençleri haberdar etmek.

Bu araştırma o yıla kadar yürütülen İnkılâp Tarihi derslerinin amaçlarının yeterince berrak olmadığını göstermektedir. Görünen odur ki, bu derslerden, eğitimin bütününden ancak beklenebilecek olan her şey beklenmiştir. Belki bu nedenle, araştırmaya katılan ilgili öğretim elemanlarının % 88'i, inkılâp tarihi derslerinin amacına uygun bir şekilde yürütülmediği kanısını taşımaktadır (Safran, 1998). 1978'de Özer Ozankaya tarafından hazırlanan "Türk Devrimi ve Yüksek Öğretim Gençliği" konulu anket çalışmasında da "bu dersin okutulmuş biçiminin gençlerce hiç doyurucu bulunmadığı, buna rağmen dersin okutulduğunda gördükleri tüm eksikliklere ve yanlışlıklara karşı gençlerin büyük çoğunluğunun Devrim Tarihi derslerini gerekli gördüğü sonucuna varılmıştır (Akt: Köstüklü, 1991: 36) Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi yüksek öğretim gençliğine Türk toplumunu, çağdaş dünya koşullarını, bu koşulların oluşum ve işleyişini kavratacak bir olaylar zinciridir. Ayrıca Türkiye'nin dünyadaki yerini uluslar arası ilişkilerden nasıl etkilendiğini, karşısına çıkan sorunları çözme de ne gibi güçlüklerle karşılaştığını tanıtabilecek bir derstir. Öğrencilerin bu dersin gerekliliğine haiz olmaları bu anlamda mutluluk vericidir.

1942 yılında yayınlanan 4204 sayılı kanuna göre "İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi" olan dersin adı 6 Kasım 1981 de yayımlanan 2547 sayılı kanunla "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" olmuştur. Aynı kanunla ders yükseköğretimde mecburi ders olarak kabul edilmiştir (Aksoy, 2006). Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinin 25 Mayıs 1981 tarih ve 2087 sayılı nüshasında, Yüksek Okullarda "Türk İnkılâp Tarihi", orta öğretim kurumlarında "Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi" derslerinin amacını aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

1. Türk İnkılâbının tarihî anlamını ve önemini kavratmak,
2. Atatürk'ün milliyetçilik ve medeniyetçilik anlayışını belirtmek,
3. Atatürk'ün dâhi asker, büyük devlet adamı ve inkılâpçı kişiliği ile eşsiz önderliğini tanımak,
4. Atatürkçülüğü benimseterek, Atatürk'ün dünya görüşünü ve düşüncelerini kavratmak,
5. Kurtuluş Savaşı'nı ve bu savaşı, Türk milletinin varlığını korumak ve sürdürmek için ne büyük fedakârlıklarla gerçekleştirildiğini kavratmak,
6. Türk Milleti'nin bütün kurumları ve değerleriyle birlikte uygarlığa hangi tarihi şartlar altında ve nasıl geçtiğini kavratmak,
7. Ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyetinin dinamik temelini "Atatürk İlkeleri"nin oluşturduğu bilincini kazandırmak,
8. Türk İnkılâbının, millî ve milletlerarası niteliklerini belirlemek; XX. yüzyılda masum milletlere nasıl ışık tuttuğunu göstermek,
9. Dünya devletlerinin ve Türkiye'nin içinde bulunduğu o günkü durum göz önüne alınmak suretiyle, Türk İnkılâbının ne güç şartlar altında gerçekleştirildiğini kavratmak;
10. Demokrasi hayatımızın gelişmesini inceleyerek, onlara demokratik düzenin gerektirdiği bilgi ve davranışları kazandırmak,
11. Atatürk'e Türk İnkılâbına ve onun ilkelerine yürekten bağlı bunların inançlı savunucusu olma bilincini kazandırmak,
12. Günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşımla çözümler getirebilecek tutum, davranış ve yetenekler kazandırmak (Tebliğler Dergisi, 1981).

Yüksek Öğretim Kurulu Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarını 4 ana başlıkta şu şekilde açıklamaktadır:

1. Türk İstiklal Savaşı, Atatürk İnkılâpları ve İlkeleri, Atatürkçü Düşünce, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi hakkında doğru bilgiler vermek.
2. Türk İstiklal Savaşı, Atatürk İnkılâpları ve İlkeleri ve Atatürkçü Düşünceye Yönelik Tehditler hakkında doğru bilgiler vermek
3. Türk Gençliğini, ülkesi, milleti ve devleti ile bölünmez bir bütünlük içinde Atatürk İnkılâpları ve İlkeleri ve Atatürkçü düşünce doğrultusunda Milli hedefler doğrultusunda Milli hedefler etrafında birleştirmek.
4. Türk gençliğini Atatürkçü düşünce doğrultusunda yetiştirmek ve güçlendirmek.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin verilmesindeki amaç Türk inkılâbının ruhunu ve amacını kavrayacak, kabullenecek ve geliştirecek nesiller yetiştirmektir. Nitekim “inkılâbın, hedefini kavramış olanlar daima onu muhafazaya muktedir olacaklardır” sözü, devrimi inşa eden mimarın bu amaç doğrultusunda hareket ettiğini göstermekte, inkılâbın korunması ve geliştirilmesinin ön şartı olarak inkılâbın hedeflerini kavramış bireyler yetiştirmek olduğunu vurgulamaktadır (Erdaş, 2006: 19) Genç nesillere Atatürk’ün ilke ve inkılâplarını bilinçli bir şekilde benimsetmek, onları Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin ülkesi ve milliyetiyle bölünmez bir bütün olduğu gerçeğine karşı gelebilecek her türlü yıkıcı, sapırtıcı, yıpratıcı ve sulandırıcı akım, yaklaşım ve eylemlere, yorumlara karşı uyanık tutacak direnç gösterecek bir donanıma erişmesini sağlamak bu dersten beklenen en önemli amaçlardan biridir (Hatipoğlu, 2004: 22)

Dersin mevcut amaçları şüphesiz ders kapsamında gerçekleştirilmesi gereken amaçlardır. Ancak yeterli değildir. Bu amaçlara ek olarak günümüz dünyası içinde Türkiye’nin yeri ve önemi ile Atatürkçü Düşünce Sisteminin güncelleştirilmesi gibi daha özel amaçlara ihtiyaç vardır (Doğaner, 2005: 281). Pamuk’a (2004) göre, bu cumhuriyete sahip çıkılması, zorla yapılan veya kuru kuru anlatılan bir dersle başarılacak bir mesele değildir. Bu Cumhuriyete eğer bu dersin bir katkısı olacaksa, Cumhuriyete sahip çıkılması sürecinde dersin sevdirmesiyle, dersin öğrenciye benimsetilmesiyle mümkün olabilecektir. Onun için dersi mümkün olduğu kadar canlı yapmak durumundayız, dinamik yapmak zorundayız, yaşayan bir ders yapmak zorundayız. Onun için de dersi mümkün olduğu kadar Osmanlı arka planından başladıktan sonra günümüze kadar getirmek, 20. yüzyılda Türkiye toplumunun demokratikleşme çabalarını mümkün olduğu kadar öğrenciye yansıtmak, cumhuriyete sadık öğrencilerimizin cumhuriyete sahip çıkmaları için en yetkin, en yararlı yöntem olacaktır.

Verilerin Toplanması ve Çözülmesi

Bu araştırmada Gazi Üniversitesi’nde öğrenim gören bireylerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi’nde öğrenim gören lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Gazi Üniversitesi’nin 8 Fakültesi’nde (Gazi Eğitim, Hukuk, İktisadi ve İdari Bilimler, Tıp, Mühendislik ve Mimarlık, Diş Hekimliği, Mesleki Eğitim ve Fen Edebiyat Fakültesi) öğrenim gören 1350 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı olarak öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarını belirlemeye yönelik bir anket uygulanmıştır. Bu ankette kişisel bilgilere ilişkin 5, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin amaçlarına yönelik algılarına belirlemeye yönelik 12 soru yer almıştır. Geliştirilen veri toplama aracında likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Her maddeye verilecek cevap kodları 1,00 ile 5,00 arasında değişmektedir. Ölçeklerde yer alan aralıkların eşit olduğu (4/5) varsayımından yola çıkılarak, elde edilen bulguların değerlendirilmesinde esas alınan aritmetik ortalama aralıkları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- 5 4,21-5,00 Tamamen katılıyorum
- 4 3,41-4,20 Katılıyorum
- 3 2,61-3,40 Kararsızım
- 2 1,81-2,60 Katılmıyorum
- 1 1,00-1,80 Hiç katılmıyorum

Ölçeğin kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla uzman görüşü alınmıştır. Verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi ile incelenmiştir. KMO'nun .60'dan yüksek, Barlett testinin anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2003: 120). Anketin KMO katsayısı .825 olarak belirlenmiştir. Bu durum anketin faktör analizi için çok uygun olduğunu göstermektedir.

Bu uygulamadaki veriler 214 kişilik benzer bir örneklemden elde edilmiştir. Bu analizde .45 faktör yükü ve bir maddenin faktörlerdeki yük değerlerinin arasındaki farkın en az .10 olması dikkate alınmıştır. Varimax dönüştürme tekniği kullanılarak yapılan analiz sonucunda 1 ve üzerinde olan 4 faktör belirlenmiştir. Bu 4 faktör toplam varyansın % 61.738'ini açıklamaktadır.

Testin alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alpha ile belirlenmiş; birinci faktör için ,716 ikinci faktör için ,830 üçüncü faktör için ,617 dördüncü faktör için ,764 ve ölçeğin tümü için ,770 bulunmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin geçerli ve güvenilir olarak kullanılabilceğini göstermektedir.

Anketten elde edilen sonuçlar SPSS 10.0 for Windows programında analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik öğrenci görüşlerine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma, cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, mezun olunan lise türü öğrenim görülen fakülte türü değişkenlerine göre farklılık olup olmadığının belirlenmesinde ise t testi ve varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 1: Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri

Cinsiyet	f	%
Bayan	751	55,6
Erkek	599	44,4
Toplam	1350	100

Tablo 2: Araştırmaya katılan deneklerin öğretim gördükleri fakülteler

Fakülte	f	%
Eğitim Fakültesi	286	21,2
Hukuk Fakültesi	91	6,7
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	364	27
Tıp Fakültesi	83	6,1
Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	169	12,5
Diş Hekimliği Fakültesi	77	5,7
Mesleki Eğitim Fakültesi	116	8,6
Fen Edebiyat Fakültesi	164	12,1
Toplam	1350	100

Tablo 3: Araştırmaya katılan deneklerin annelerinin eğitim düzeyleri

Eğitim Düzeyi	f	%
Okuma yazması yok	56	4,1
İlkokul	493	36,5
Ortaokul	179	13,3
Lise	354	26,2
Fakülte	249	18,4
Lisans üstü	19	1,4
Toplam	1350	100

Tablo 4: Araştırmaya katılan deneklerin babalarının eğitim düzeyleri

Eğitim Düzeyi	f	%
Okuma yazması yok	6	,4
İlkokul	278	20,6
Ortaokul	175	13
Lise	378	28
Fakülte	472	35
Lisans üstü	41	3
Toplam	1350	100

Tablo 5: Araştırmaya katılan deneklerin mezun oldukları lise türleri

Lise Türü	f	%
Lise	316	23,4
Meslek Lisesi	88	6,5
Anadolu Lisesi	171	12,7
Süper Lise	98	7,3
Öğretmen Lisesi	373	27,6
Fen Lisesi	49	3,6
Özel Lise	248	18,4
Diğer	7	,5
Toplam	1350	100

Tablo 6: Öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Amaçlarına Yönelik Görüşleri

	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		\bar{x}	ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1.Geçmişe dair bilgi edinme	10	,7	23	1,7	45	3,3	708	52,4	564	41,8	4,32	,69
2.Günümüzü anlamamıza yardımcı olma	13	1,0	41	3,0	104	7,7	581	43,0	611	45,3	4,28	,81
3.Geleceğe dair planlarımıza katkı sağlama	27	2,0	77	5,7	159	11,8	511	37,9	576	42,7	4,13	,96
4.Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren vatandaşlar yetiştirme	24	1,8	49	3,6	120	8,9	412	30,5	745	55,2	4,33	,91
5.Bireylerin ahlâki gelişimine katkı sağlama	83	6,1	195	14,4	313	23,2	499	37,0	260	19,3	3,48	1,13
6.Sınavlardaki soruları cevaplayabilme	164	12,1	270	20,0	187	13,9	452	33,5	277	20,5	3,30	1,32
7.Atatürk İlke ve İnkılâplarını öğrenebilme	13	1,0	29	2,1	54	4,0	573	42,4	681	50,4	4,39	,75
8.Mustafa Kemal Atatürk'ün fikir ve düşüncelerini öğrenme	9	,7	29	2,1	70	5,2	487	36,1	755	55,9	4,44	,74
9.Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasî tarihini öğrenme	6	,4	22	1,6	60	4,4	514	38,1	748	55,4	4,46	,69
10.Millî kimlik edindirme	22	1,6	47	3,5	117	8,7	477	35,3	687	50,9	4,30	,88
11.Türkiye Cumhuriyeti'ni tehdit eden ortak meselelere dair bilgi edindirme ve duyarlılık kazandırma	15	1,1	23	1,7	88	6,5	395	29,3	829	61,4	4,48	,78
12.Bilimsel düşünme becerisi kazandırma	88	6,5	182	13,5	307	22,7	468	34,7	305	22,6	3,53	1,16

Tablo 6'ya göre öğrenciler Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarından 1,2, 4, 7, 8, 9, 10 ve 11'e tamamen katılmaktadır. Öğrencilerin bu 8 amaca yönelik görüşlerinin puanlarının ortalaması ($\bar{x} = 4,28$ ile $\bar{x} = 4,48$) aralığındadır. Bu değerler ölçeklerde yer alan aralıkların eşit olduğu (4/5) varsayımından yola çıkılarak, elde edilen bulguların değerlendirilmesinde esas alınan aritmetik ortalama aralıklarının en üst basamağındadır. Bu değerlerin en üst basamakta olması öğrencilerin dersin amaçlarının büyük bir bölümüne tamamen katıldığını göstermektedir. Deneklerin 3, 5, 12. maddelerde yer alan amaçlara yönelik görüşlerinin ortalaması ($\bar{x} = 3,48$ ile $\bar{x} = 4,13$) aralığındadır. Bu değerlerde öğrencilerin bu amaçlara katıldıkları şeklinde yorumlanabilir. Deneklerin 6. amaca yönelik görüşlerinin puanlarının ortalaması ($\bar{x} = 3,30$)dur. Bu aralık öğrencilerin sınavlardaki soruları cevaplayabilmenin bu dersin temel amaçlarından biri olduğu konusunda kararsız oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7: Öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Amaçlarına Yönelik Algılarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	sd	t	p
Bayan	751	4,174	,453	1348	4,158	,000
Erkek	599	4,062	,534			

Tablo 7 incelendiğinde, deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algılarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($t_{(1350)} = 4,158$; $p < .05$). Örneklem grubundaki bayan öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik görüşlerinin puanlarının ortalaması ($\bar{x} = 4,174$) iken, bu değer erkek öğrencilerde ($\bar{x} = 4,062$) olarak gerçekleşmiştir. Bu sonuçlar, bayan ve erkek öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algılarında bayan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılığın var olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 8: Öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Amaçlarına Yönelik Algılarının Öğrenim Gördükleri Fakültelelere Göre Karşılaştırılması

Fakülte	N	\bar{x}	ss	f	p	Fark
Eğitim Fakültesi	286	4,177	,495	2,050	,046	Eğitim Fakültesi- Tıp Fakültesi
Hukuk Fakültesi	91	4,078	,494			
İİBF	364	4,132	,489			
Tıp Fakültesi	83	3,960	,526			
Mühendislik Mimarlık Fakültesi	169	4,110	,520			
Diş Hekimliği Fakültesi	77	4,109	,486			
Mesleki Eğitim Fakültesi	116	4,164	,439			
Fen Edebiyat Fakültesi	164	4,117	,484			
Toplam	1350	4,124	,494			

Tablo 8'e göre deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik görüşlerinin öğrenim gördükleri fakültelere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F_{(7-1342)}=2,050$; $p<,05$). Deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algıları arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan Schfee analizine göre Eğitim Fakültesinde öğrenim gören bireyler ile Tıp Fakültesinde öğrenim gören bireylerin algıları arasında Eğitim Fakültesinde öğrenim gören bireylerin lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 9: Öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Amaçlarına Yönelik Algılarının Annelerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Eğitim Düzeyi	N	\bar{x}	ss	f	p	Fark
Okuma yazması yok	56	4,092	,503	1,113	,352	-
İlkokul	493	4,128	,502			
Orta okul	179	4,058	,499			
Lise	354	4,145	,482			
Fakülte	249	4,150	,484			
Lisansüstü	19	4,026	,528			
Toplam	1350	4,124	,494			

Tablo 9'a göre deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algılarının annelerinin eğitim düzeylerine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(5-1344)}=1,113$; $p>,05$). Bu sonuçlar deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algılarının oluşumunda ebeveynlerinin eğitim düzeylerinin dışındaki etkenlerin daha etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 10: Öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Amaçlarına Yönelik Algılarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Eğitim Düzeyi	N	\bar{x}	ss	f	p	Fark
Okuma yazması yok	6	3,750	,598	,859	,508	-
İlkokul	278	4,102	,487			
Orta okul	175	4,132	,499			
Lise	378	4,132	,468			
Fakülte	472	4,131	,513			
Lisansüstü	41	4,144	,509			
Toplam	1350	4,124	,494			

Tablo 10'a göre deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algılarının babalarının eğitim düzeylerine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(5-1344)}=,859$; $p>,05$). Bu sonuçlar deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algılarının oluşumunda ebeveynlerinin eğitim düzeylerinin dışındaki etkenlerin daha etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 11: Öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Amaçlarına Yönelik Algılarının Mezun Oldukları Liselere Göre Karşılaştırılması

Mezun Olunan Lise Türü	N	\bar{x}	ss	f	p	Fark
Lise	316	4,135	,519	2,489	,015	Super Lise- Meslek Lisesi
Meslek Lisesi	88	3,965	,520			
Anadolu Lisesi	171	4,133	,499			
Süper Lise	98	4,230	,487			
Öğretmen Lisesi	373	4,122	,477			
Fen Lisesi	49	4,095	,518			
Özel Lise	248	4,136	,456			
Diğer	7	3,797	,569			
Toplam	1350	4,124	,494			

Tablo 11'e göre deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik görüşlerinin mezun oldukları lise türüne göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F_{(7-1342)}=2,489$; $p<,05$). Deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algıları arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan Schfee analizine göre süper liseden mezun olan bireyler ile meslek lisesinden mezun olan bireylerin algıları arasında süper liseden mezun olan bireylerin lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

- Denekler Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin var oluşuna yönelik amaçları ve içeriğindeki temel özellikleri doğru algılamaktadırlar.
- Deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algılarında cinsiyet, mezun oldukları lise türü ve öğrenim gördükleri fakülte değişkenlerine göre farklılıklar tespit edilmiştir.
- Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi, tarih derslerinin temel amaçlarından olan geçmişi öğrenme, günümüzü anlama ve geleceğe yönelik planlara rehberlik etme konusundaki işlevini yerine getirmektedir.

- Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi millî kimliğin oluşmasında önemli bir vazifeyi üstlenmiştir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren vatandaşlar yetiştirmeyi hedeflemektedir.
- Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi, Millî Mücadeleyi ve Türk tarihinin eşsiz kahramanlarından olan Mustafa Kemal Atatürk'ün düşünce yapısını ve ortaya koyduğu büyük başarılarla Türkiye Cumhuriyeti'nin var oluşundaki rolü konusunda Türk gençliğini bilgilendirmektedir.
- Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi Türkiye Cumhuriyeti'nin jeopolitik konumu gereği üstlendiği rol ve uluslararası arenadaki politikalarının belirlenmesi konusunda kılavuzluk etmektedir.
- Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algı düzeyleri içinde en düşük ortalama sınavlardaki soruları cevaplayabilme maddesindedir. Deneklerin bu görüşü Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin temel işlevini ve amaçlarının önceliğini doğru algıladıkları şeklinde yorumlanabilir.
 - Öğrencilerin, Türkiye Cumhuriyeti'nin bekası açısından önemli bir yer tutan Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algı düzeylerinin yüksek oluşu mutluluk vericidir. Fakat Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarının bilişsel düzeydeki durumu ve duyuşsal alana yansımalarının davranış haline getirilmesi de önem arz etmektedir.
 - Deneklerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algı düzeylerinin yüksek oluşu onların üniversiteden önceki öğrenim hayatlarına ve ailelerinin bu konudaki fikir yapılarına dair ipuçları vermektedir. Bu alanda yapılacak çalışmaların üniversite basamağından önceki eğitim kademelerine ve deneklerin aile büyüklerine ulaşacak şekilde genişletilmesi gerekmektedir.
 - Bu dersin amaçlarına olan inanç düzeyi oldukça yüksek olan gençlerimize bu dersi layıkıyla öğretebilmek için dersin hammaddesi olan arşiv malzemelerini kullanmak, çağdaş eğitim yöntemlerini ve teknolojinin her geçen gün daha fazla fırsat sunduğu eğitim materyallerini kullanmamız gerekmektedir.
 - Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarına yönelik algı düzeylerinin yüksekliği bu dersin bölüm derslerinin yanında bir angarya olarak görülmemesi gerektiğinin en güzel kanıtıdır. Bu sebeple Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi tüm Yüksek Öğretim kurumlarında kredili bir şekilde okutulmalıdır.
 - MEB, YÖK ve üniversiteler bu dersin daha iyi şartlarda verilebilmesi için hem fizikî anlamda yenilikler yapmalı, hem de dersin amaçları, sorunları ve uygulanışına yönelik bilimsel toplantılarla dersin arzu edilen amaçlara hizmet etmesi konusunda çaba sarf etmelidirler.
 - Bu dersin salt bir tarih dersi olmadığı, aynı zamanda ülkemizin insan yetiştirme düzeninin temel taşlarından biri olduğu göz ardı edilmemelidir.
 - Dersin uygulanışında sadece tarih bilgisi kazandırmakla yetinilmemeli Mustafa Kemal Atatürk'ün en büyük eserini emanet ettiği gençlere yaraşır tutum ve davranışlar kazandırmaya çalışılmalıdır.

Kaynaklar

1. AKGÜN, Seçil. (2004). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinin Amaç ve Kapsamı, **Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinde Yöntem Arayışları**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, ss. 13-58.
2. AKSOY, İlhan. (2003), **Yüksek Öğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi ve Öğretimi**, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
3. (2006). T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Konularının Yüksek Öğretimde Öğretimi, **Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, ss 63-71
4. BÜYÜKÖZTÜRK, Şener. (2001). **DeneySEL Desenler**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
5. ASLAN, Erdal. (1998). Devrim Tarihi Ders Kitapları, **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları**, (Haz: Salih Özbaran), İzmir: Dokuz Eylül Yayınları, ss.305-321.
6. CİHAN, Erol. (1985). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersleri Hakkında Rapor, **I. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri**, Samsun: Ondokuzmayıs Üniversitesi Basımevi.
7. DOĞANER, Yasemin. (2005). Yüksek Öğretimde Atatürk İlke ve İnkılâplarının Öğretimiyle İlgili Düşünceler, **Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konuların Öğretimi**, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, ss.281-286.
8. ERDAŞ, Sadık. (2006). Atatürk'ten Günümüze Türk İnkılâp Tarihi Derslerine Genel Bir Bakış, **Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
9. HATİPOĞLU, Murat. (2004). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinin Amaç ve Kapsamı, **Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinde Yöntem Arayışları**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, ss. 13-58.
10. İZGİ, Özkan. (1985). Türk İnkılâp Tarihi Derslerinin Metod ve Kaynaklar Açısından İncelenmesi, **İnkılâp Tarihi Anabilim Dalı: Kapsam, Metodoloji ve Yaklaşımlar, I. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri**, Samsun: Ondokuzmayıs Üniversitesi Basımevi, ss.18-23.
11. KALAYCIOĞLU, Ersin Kalaycıoğlu. (1985) Bir Siyasal Değer ve Tutum aktarma Süreci Olarak Atatürk İlkelerinin Öğretimi ve Üniversite, **İnkılâp Tarihi Anabilim Dalı: Kapsam, Metodoloji ve Yaklaşımlar, I. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri**, Samsun: Ondokuzmayıs Üniversitesi Basımevi, ss. 29-39
12. KÖSTÜKLÜ, Nuri. (1991), Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi'nin Meseleleri Üzerine Bazı Düşünceler, **ATA Dergisi Ayrı Basım**, Sayı 1, Konya: Selçuk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi, ss.35-42.

13. PAMUK, Şevket. (2004). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinin Amaç ve Kapsamı, **Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinde Yöntem Arayışları**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, ss. 13-58.
14. SAFRAN, Mustafa. (1998). “İnkılâp Tarihi Öğretimine Yaklaşım Sorunları”, **G.Ü.G.E.F. Dergisi**, C.18, Sayı. 3, Ankara: ss 5-17.
15., (2004). Eğitim Bilimi Açısından Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretimi, **Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinde Yöntem Arayışları**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, ss. 111-122.
16. TANÖR, Bülent, TOPRAK, Zafer, BERKTAY, Halil. (1997) **İnkılâp Tarihi Dersleri Nasıl Okutulmalı?** İstanbul: Sarmal Yayınevi.
17. T.C. Mili Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, C. 44, 25 Mayıs 1981, Sayı: 2087.
18. YILMAZ, Mustafa. (2006). Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, ss.3-6.